

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. II. An virtutes Morales infusæ, quæ sunt circa passiones, in appetitu
sensitivo subjectentur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

neque ipsa virtus. Major patet: virtus enim per se infusa est quoad substantiam supernaturalis; virtus autem supernaturalis quoad substantiam debet habere objectum & motivum intrinsecum supernaturale. Minor etiam manifesta videtur: nam motivum intrinsecum temperantiae est medio critas in cibo & potu: Sed hac non excedit ordinem naturae, sicut nec materia, in qua reperitur: Ergo &c.

15. Respondeo concessa Majori, negando Minorem. Ad cuius probationem distingo Minorem: medio critas ut constituta per prudentiam naturalem, & in ordine ad finem naturalem non excedit ordinem naturae, concedo Minorem: ut constituta per prudentiam infusam, & in ordine ad finem supernaturalem, nego Minorem, & Consequentiam.

16. Obijcies tertio: Si virtutes cum gratia infunderentur, expellerent a iustificato vitia praesentia; contraria enim non possunt esse simul, sed mutuo se expellunt: At hoc est contra manifestam experientiam; videmus enim recentem iustificatos manere per aliquod tempus ita vitij affectos, proclivesque ad peccandam, sicut antea: Ergo &c.

17. Respondeo negando sequelam Majoris. Ad cuius probationem dicendum cum S. Thoma in 4. dist. 4. qu. 2. art. 2. ad 4. vitia non habere formalem oppositionem cum virtutibus infusis: Tum quia opponuntur formaliter virtutibus acquisitis; uni vero unum tantum est contrarium, ut ait Aristoteles 1. de caelo cap. 2. Tum etiam quia oppositio formalis non reperitur nisi inter ea, quae sunt ejusdem generis: vitia autem non sunt ejusdem generis cum virtutibus infusis, cum vitia sint ordinis naturalis, virtutes vero infusae supernaturalis; & naturalia, ac supernaturalia non solum differant genere proximo, sed etiam remoto, ut plures gravissimi Theologi docent. Unde nihil mirum si vitia adhuc remaneant introductis virtutibus infusis.

Addit idem S. Doctor quae. 1. de virtutibus art. 10. ad 16. In eo, qui habet habitum intemperantiae, cum conteritur, non remanet cum virtute temperantiae infusa habitus intemperantiae in ratione habitus, sed in via corruptionis quasi dispositio quadam: dispositio autem non contrariatur habitus per se. De quo fustius in tractatu de vitij & peccatis.

§. III.

Corollaria praecedentis doctrinae.

18. Ex dictis inferes primò: virtutes morales per se infusas distingui specie ab acquisitis: respiciunt enim objecta formaliter diversa, ut in secunda ratione ostendimus, & declarat D. Thomas qu. 1. de virtut. art. 10. ad 8. his verbis: Temperantia infusa & acquisita conveniunt in materia, utraque enim est circa delectabilia tactus, sed non conveniunt in forma effectus, vel actus: licet enim utraque quaerit medium, tamen alia ratione quaerit medium temperantia infusa, quam temperantia acquisita: nam temperantia infusa exquirat medium secundum rationes legis divinae, quae accipiuntur ex ordine ad ultimum finem: temperantia autem acquisita accipit medium secundum inferiores rationes in ordine ad bonum praesentis vitae.

19. Inferes secundò, virtutes morales infusas infundi simul cum gratia sanctificante in instanti iustificationis: tum quia sunt proprietates gra-

Tom. III.

20. tia: tum etiam quia cum homo in eo instanti constituitur in esse, & vita supernaturali, debent ei ex tunc conferri principia ad omnes operationes hujus ordinis, subindeque non solum virtutes Theologicae, sed etiam morales infuse. Adde quod in instanti iustificationis totus homo interius sanctificari & renovari debet, tam secundum animam, quam secundum potentias, omnique gratiae suppellectili exornari: sicut autem anima ornatur per gratiam sanctificantem, sic potentiae per omnes virtutes, atque adeo debent haec simul cum illa infundi. Unde D. Thomas infra qu. 65. art. 3. in corp. Oportet quod cum charitate simul infundantur omnes virtutes morales, quibus homo proficit in omnia genera bonorum operum.

21. Inferes tertio, in quolibet iusto tot ad minus dari virtutes morales infusas, quot acquisitas: eadem enim materia, quae ut regulatur per rationem, & prudentiam naturalem, sunt objecta virtutum moralium acquisitarum ut regulatur per rationem supernaturalem & prudentiam infusam sunt objecta formalia virtutum moralium infusarum.

22. Queres, utrum per actus virtutum infusarum frequentatos generetur aliquis habitus? Respondeo negativè. Etenim vel talis habitus esset ejusdem speciei cum infuso? & hoc non, quia duo accidentia solo numero distincta nequeunt esse in eodem subiecto, saltem naturaliter: vel esset diversae speciei? & hoc etiam dici non potest, quia actus generant habitus sibi similes; adeoque cum actus virtutum infusarum sint intrinsecè, & essentialiter supernaturales, non poterunt generare habitum naturalem, & diversae speciei. Fateor tamen, hoc ipso quod aliquis frequentat actus virtutum infusarum, ipsum disponi & facilitari, ut circa eandem materiam possit ex motivo naturali operari per virtutem acquisitam; ideoque ex uno motivo facile transire ad aliud, & virtutem acquisitam circa eandem materiam generare. Ex quo facile intelliges id, quod habet S. Thom. qu. 17. de verit. art. 1. ad 4. secundo loco positum, nimirum per actus charitatis & aliarum virtutum infusarum gigni habitum: non enim vult quod formaliter per illos actus generetur, sed dispositivè solum, quatenus per frequentationem actuum ex motivo supernaturali facilitari quis potest circa talem materiam, ut sub motivo naturali in illam feratur: sic enim credens per fidem infusam, & ex motivo supernaturali res ab Ecclesia propositas, facilitatur ad eas credendas ex motivo fidei humanae, puta quia sic à parentibus accepit.

ARTICULUS II.

An virtutes morales infusa, quae sunt circa passiones, in appetitu sensitivo subiectentur?

23. Certum est virtutes morales infusas, quae versantur circa actiones, quae sunt ad alterum, ut iustitiam & partes ejus, in sola voluntate recipi; appetitus animi sensitivus ob suam materialitatem potest tantum attingere bonum proprium, non autem bonum alienum, maxime si sit supernaturale. Unde praesens difficultas reducitur ad virtutes morales infusas, quae sunt

V u z

circa

circā passiones, quales sunt fortitudo, & temperantia, & alia virtutes eis annexa. Ratio verò dubitandi est, quia virtutes morales infusae sunt supernaturales quoad substantiam: Sed virtutes supernaturales quoad substantiam non videntur posse subiectari in appetitu sensitivo; quia quod in eo recipitur debet esse materiale, virtutes autem supernaturales immateriales sunt, tum supernaturalitas sit supra totum genus corporeum, & omnia huius generis accidentia. Ergo virtutes morales infusae, quae sunt circa passiones, non possunt subiectari in appetitu sensitivo. Nihilominus

28. Dico, virtutes morales infusae, quae versantur circa passiones, ut fortitudinem & temperantiam cum earum partibus, in appetitu sensitivo, non vero in voluntate subiectari. Ita expressè docet D. Thomas variis in locis: nam infra quaest. 85, art. 3, assignans subiectum omnium virtutum moralium, quae erant in statu iustitiae originalis, ac proinde tam supernaturalium, quam naturalium, sic ait: *Sunt autem quatuor potentiae animae, quae possunt esse subiecta virtutum, scilicet ratio in qua est prudentia, voluntas in qua est iustitia, irascibilis in qua est fortitudo, concupiscibilis in qua est temperantia.* Idem docet quaest. de virtutibus art. 10. ad 11. ubi dicit, quod fortitudo & temperantia, virtutes infusae, sunt in appetitu sensitivo. Cum enim sibi objecisset, virtutem infusam ex Augustino esse bonam mentis qualitatem, ac proinde debere subiectari in parte rationali, sic responderet: *Irascibilis & concupiscibilis accipiunt nomen rationis, vel rationalis, in quantum participant aequaliter rationem in quantum obediunt ei: illa ergo secundum eundem modum accipiunt nomen mentis, prout obediunt menti, ut verum sit, quod Augustinus dicit, quod virtus infusa est bona qualitas mentis.* Igitur manifestum est iuxta D. Thomae doctrinam, fortitudinem & temperantiam infusam in appetitu irascibili & concupiscibili subiectari.

27. Ratio etiam id suadet: In ea enim potentia subiectantur virtutes, cuius sunt actus proprii illarum; nam virtutes dantur potentiae operativae, quando non est naturaliter rectificata in ordine ad proprios actus, seu ut tales actus ab ea procedant omnino perfecti. Sed actus virtutum moralium infusarum, quae versantur per se primò circa passiones, sunt actus proprii appetitus sensitivi, cum sint passiones moderatae talis appetitus secundum prudentiam infusam, ut moderata audacia, moderatus timor &c. haec quippe passiones moderatae ex motivo supernaturali, ac ita rectificatae in ordine gratiae, sunt actus virtutum moralium infusarum; moderatae verò ex motivo naturali, ac ita rectificatae tantum in ordine naturae, sunt actus virtutum moralium acquiritarum: Ergo virtutes morales infusae, quae versantur per se primò circa passiones, ut fortitudo & temperantia cum earum partibus subiectantur in appetitu sensitivo.

Ad rationem verò dubitandi initio propositam dupliciter responderi potest: Primò cum Salmanticensibus, virtutes morales infusae esse corporeas, subindeque in appetitu sensitivo posse subiectari. Nec obstat quod virtutes illae sint supernaturales; corporeum enim non excluditur secundum se totum à ratione supernaturalitatis, ut patet in modo praesentiae corporis Christi ad species sacramentales, qui est verè corporeus, utpote receptus in corpore, & ab

eo dependens, & tamen nullus dicere audebit modum illum esse naturalem. Similiter unio, quae tale corpus in triduo mortis mansit Verbo hypostaticè unitum, prout ex parte corporis se tenebat, fuit quid corporeum propter similitudinem dependentiae à corpore; & tamen, cum esset ordinis hypostatici, non solum ordinem naturae, sed etiam gratiae excedebat; igitur propter solam corporeitatem non debet aliquid à supernaturali ordine excludi. Neque etiam est contra rationem rei corporeae, excedere in perfectione aliquam rem spiritualem: quia licet spirituale ex parte subiecti corporeum excedat, istud tamen per ordinem ad terminum, vel objectum quod respicit, ita dignificari & elevari potest, ut simpliciter nobilissimum, nullique creatae, vel creatibili substantiae debeatur, in quo ratio supernaturalitatis consistit.

Haec solutio & doctrina probabilitate non caret: plures tamen patitur difficultates & instantias, ex eo praesertim quod virtutes infusae sint proprietates gratiae sanctificantis, subindeque ejus naturam sapere debeant; unde cum gratia sit qualitas immaterialis & spiritualis quoad substantiam, idem de virtutibus infusis videtur dicendum. Quare

Secundò, & fortè melius responderetur, virtutes infusae appetitui sensitivo esse formaliter immateriales, & corporeas tantum eminenter, & ut quo. Sicut enim anima rationalis est formaliter spiritualis, & simul corporea ut quo, & virtualiter, quia sub ratione altiori confert effectum formalem formae corporeae: ita similiter, quia virtutes infusae appetitui sensitivo sub eminentiori ratione participationis divinae supernaturalitatis conferunt suum effectum formalem, qui quantum ad aliquid non excedit proportionem virtutis corporeae (scilicet inclinare ad medium in passionibus; ad quod inclinant etiam virtutes acquisite, quamvis longe diverso modo, quia istae ad illud ut naturale pure, virtutes verò infusae ad idem ut super-naturale inclinant) sunt formaliter immateriales, & simul corporeae virtualiter, & ut quo: unde quae spirituales formaliter dicuntur habitudinem ad praedictum medium, ut super-naturale & proportionatum fini ultimo supernaturali; quantum verò corporeae ut quo, respiciunt potentiam corpoream, eamque perficiunt in ordine ad illud, quod pertinet ad objectum proprium ipsius, & in appetitu sensitivo subiectantur: sicut anima rationalis, ex eo quod est corporea ut quo, & virtualiter, dicitur habitudinem ad materiam tanquam ad proprium subiectum informationis, quamvis ab ea non dependeat secundum suum esse, ex eo quod est sub-

DISPUTATIO V.

De proprietatibus virtutum.

Ad quaest. 64. & tres sequentes.

QUATUOR hic explicat D. Thomas virtutum proprietates. Prima est, quod consistunt in medio: Secunda, quod sunt in-